

66. Perjantaina 29 päivänä syyskuuta 1995

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Lakialoite laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 2 §:n 3 a kohdan ja 5 §:n 4 momentin kumoamisesta 1642

Lakialoite 23/1995 vp (U-M. Kukkonen ym.)

2) Lakialoite laiksi yleisistä teistä annetun lain 67 §:n muuttamisesta 1650

Lakialoite 25/1995 vp (Lämsä ym.)

3) Lakialoite laiksi metsästyslain 56 §:n muuttamisesta ja laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 1651

Lakialoite 26/1995 vp (Saario ym.)

4) Lakialoite laiksi alkoholilain 58 §:n muuttamisesta ..... „

Lakialoite 29/1995 vp (Kankaanniemi ym.)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Louekoski sekä edustajat Aula, Dromberg, Enestam, Hurskainen, Hyssälä, Isohookana-Asunmaa, Itälä, Jaakonsaari, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kallis, Karhunen,

Karjula, Karpio, Kautto, Kiviniemi, Knaapi, Komi, Korkea-osa, Korteniemi, Krohn, Kuosmanen, Lapintie, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Luhtanen, Löf, Manninen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Myllyniemi, Mönkäre, Norrback, Nurmi, Ojala O., Ojala R., Olin, Penttilä, Pesälä, Piha, Prusti, Puisto, Rajamäki, Ranta-Muotio, Rehn, Rinne, Ryhänen, Saario, Salo, Sasi, Savela, Soininvaara, Tahvanainen, Tarkka, Tennilä, Tiuri, Vehkaoja, Viinanen, Viitamies, Vokkolainen, Vähänäkki ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat toinen varapuhemies Louekoski ja ed. Saario.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä

sairauden vuoksi edustajat Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari ja Piha,

virkatehtävien vuoksi edustajat Enestam, Hurskainen, Hyssälä, Itälä, Kaarilahti, Kallis, Kautto, Kiviniemi, Korteniemi, Louekoski, Löf, Manninen, M. Markkula, Norrback, O. Ojala, Prusti, Puisto, Ranta-Muotio, Sasi, Vehkaoja, Viinanen ja Wahlström sekä

yksityisasioiden vuoksi edustajat Aula, Karjula, Komi, J. Leppänen, Markkula-Kivisilta, Mönkäre, Olin, Pesälä, Rajamäki, Rehn, Rinne, Savela, Soininvaara, Tennilä ja Viitamies.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 106—128.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tuomioja: Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu tänään kello 14.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lakialoite laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 2 §:n 3 a kohdan ja 5 §:n 4 momentin kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 23/1995 vp (U-M. Kukkonen ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

Keskustelu:

Ed. U-M. Kukkonen: Värderade talman, arvoisa puhemies! Det är verkligen ett steg i fel riktning om den lagstiftande församlingen, dvs. riksdagen, börjar inta en förmyndarattityd. När man i lagen om inskränkande av tobaksrökning införde snusförbudet, gick man faktiskt ett steg för långt. Alla har förhoppningsvis vid det här laget insett att resultatet är inkonsekvent och orättvist. Det är svårt att förstå varför just snuset skulle förbjudas. Däremot tillåter man tobaken som är betydligt skadligare för omgivningen. Kan det vara så att det handlar om en så liten grupp medborgare att ingen riktigt bryr sig om dem?

De som använder snus utgör en klar minoritet av dem som använder tobaksprodukter och man kan ju faktiskt fråga sig varför just de skall drabbas av ett förbud. Är det kanske lättare för riksdagsmännen att rösta för ett förbud som berör en minoritet?

On todellakin askeleen ottamista väärään suuntaan, jos lainsäätäjät lähtevät holhoavalle linjalle. Kun lakiin tupakoinnin vähentämisestä otettiin nuuskaa koskeva kieltö, mentiin liian pitkälle. Kaikki ovat toivottavasti tässä vaiheessa oivaltaneet, että tulos on epäohdonmukainen ja epäoikeudenmukainen. On vaikea käsittää, miksi juuri nuuska piti kieltää. Kuitenkin sallitaan tupakka, joka on huomattavasti haitallisempaa ympäristölleen. Voiko kyse olla siitä, että asia koskee niin pientä ryhmää, ettei kukaan

oikein välitä heistä? Tämä kieltö on johtanut kohtuuttomuuksiin. Nuuskaa haluava hankkii sitä, ja valtio menettää verotulot.

Elämme avoimien rajojen maailmassa, minkä vuoksi käytännössä on täysin mahdotonta pitää nuuska pois maastamme. Tällä kiellolla on ainoastaan tehty vaikeammaksi nuuskan käyttäjille sen saanti. Mitään järkeä tällaisessa lainsäädännössä ei ole. Lisäksi tällä ei ratkaista mitään ongelmia.

Detta förbud har enbart lett till orimligheter. Den, som vill, skaffar fram sitt snus och staten går miste om sina skatteinkomster. Vi lever i en värld med öppna gränser, vilket också betyder att det är fullständigt omöjligt att i praktiken hålla snuset borta från vårt land. Det enda man åstadkommit genom detta förbud är att göra det svårare för användarna att få tag i snuset. Något förnuft finns det inte i denna lagstiftning. Dessutom löser detta förbud inga problem. I stället för att lagstifta om förbud, borde vi koncentrera våra resurser på upplysning och andra motsvarande åtgärder för att minska användningen av tobaksprodukter över huvud taget.

Värderade talman! Jag hoppas verkligen att utskottsarbetet görs seriöst och att utskottet kommer med ett resultat som stöder lagmotiönen.

Ed. Kemppainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U-M. Kukkonen puhenvuoro oli vähän erikoinen, ja sen ainut perustelu oli se, että haitallista ainetta ei voida kieltää, jos on olemassa vielä haitallisempi aine. Minun mielestäni nuuskan kieltämiselle on erittäin hyvät perusteet huolimatta siitä, että tunnustan, että tupakka on toki haitallisempi kuin nuuska. Ensinnäkin kieltö on luonteva, kun EU:ssa se on muualla kielletty. Miksi se ei meillä voi olla kielletty, kun se ei meillä vielä ole ongelma? Jos meillä on 20 000 käyttäjää ja Ruotsi otti poikkeuksen, koska siellä on 400 000 käyttäjää, niin on parempi, että meille siitä ei tulekaan ongelmaa, kun se kielletään.

Ed. Kukkonen yksi perustelu oli, että tällä vaikeutetaan nuuskan käyttäjien nuuskan saantia. Niin on tarkoituskun. Kun saantia on vaikeutettu, ei tule varmasti niin paljon uusia käyttäjiä. Jos nuuska olisi sallittu, olisi alkanut erittäin voimakas kampanja sen levittämiseksi. Nuuskan käytön lisäämiseksi Suomessa oli tulossa jo urheilujärjestöjä mukaan.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. U-M. Kukkosen tekemä lakialoite on perusteltu ja hyvä. On syytä muistaa, että silloin, kun tupakkalakia edellisessä eduskunnassa uudistettiin, sen perimmäinen tarkoitus oli nimenomaan suojata tupakoimattomia ihmisiä tupakansavulta. On aivan selvää, että nuuskaaja on ainoa ns. huomaavainen nikotiinisti, koska hän tuhoaa vain omaa terveyttään eikä nuuskan käytöllä aiheuta vieressä oleville ihmisille haittavaikutuksia niin kuin tupakoija. Mielestäni ed. U-M. Kukkosen aloite on hyvä, ja toivottavasti se johtaa tulokseen.

Ed. I h a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo hallituksen esitys tupakkalaiksi vuonna 1994 kielsi tupakasta valmistetun suunuuskan käytön. Eduskunnassa asian ympärillä käytiin monenlaisia kiemuroita, ennen kuin hallituksen esitys tältä osin lopullisesti hyväksyttiin. Suunuuskan käytön kieltäminen on sen aiheuttaman nikotiiniriippuvuuden ja syöpävaaran johdosta erittäin perusteltua. Suunuuskan kieltäminen on perusteltua nyt, kun suunuuskan käyttö maassamme ei ole vielä yleistynyt. Suunuuskan käytön kieltäminen tässä vaiheessa on perusteltua myös siksi, että muiden maiden kokemusten perusteella voidaan ennakoita suunuuskan käytön yleistyvän, kun tupakointi vähenee.

P u h e m i e s : Ed. Ihamäki, te käytätte nyt varsinaista puheenvuoroa, jonka olette pyytäneetkin.

P u h u j a : Tämä oli vastauspuheenvuoro!

P u h e m i e s : Pyydän muistamaan vastauspuheenvuoron rajoitukset.

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena ed. U-M. Kukkoselle: Minusta nuuskan kieltämisessä ei ole kysymys siitä, että on kysymyksessä pieni ryhmä. Kun tupakkalakia uusittiin, lähinnä kiellettiin tupakanpoltto sen takia, että suojattiin passiiviselta tupakansavulta ja sen aiheuttamilta terveyshaitoilta. Tässä yhteydessä oli myöskin esillä nuuskankieltopykälä ja kuulimme valiokunnassa asiantuntijoita ja nämä antoivat meille selvää, tutkittua tietoa siitä, että suunuuska aiheuttaa suusyöpää. Sen takia ihan terveydellisistä syistä se on aihetta kieltää varsinkin, koska se on nousemassa nuorten suosikkikäyttöön erityisesti ur-

heilussa. Meidän ei tule helpottaa saantia sellaisessa tapauksessa, että urheilijat rupeavat käyttämään nuuskaa.

Ed. V i r t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen sitä mieltä, että ilman muuta esimerkiksi kahvioon pitäisi saada nuuska, koska tällä hetkellä älyttömän ja laittomien tilanne koko tässä laitoksessa on, että täällä poltetaan tupakkaa. Kaikki paikat haisevat, ja koko ilmapiiri on vähän ahdistunut, kun savu leviää tänne joka paikkaan. Eli siinä mielessä urheilijat ovat olleet fiksuja, kun ovat ruvenneet käyttämään nuuskaa. Jos nyt hyväksyttäisiin ed. Ala-Harjan ajatus, jouduttaisiin kieltämään sitten joku Nicorettekin, koska monet ovat narkomanisoituneet Nicoretten syömiseen ja siitäkin saa nikotiinia. Eli nuuska on periaatteessa fiksu keino, mutta sitten pitää antaa nuorille valistusta ja urheilijoille, niin kuin me esimerkiksi teemme, psykokaajat, ettei käytä sitä liikaa, koska se taas heikentää tiettyjä juttuja, lähtevät hampaat ja tulee huulisyöpää ja muuta. Mutta olen ilman muuta sitä mieltä, että nuuska pakolliseksi kahvioon.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U-M. Kukkosen ym. lakialoite on siinä mielessä tietysti ihan vakavasti otettava, jos me havaitsemme ylilyöntejä näissä kieltoasioissa.

Mutta ihmisten terveyden kannalta nuuskalla on ehdottomasti omat ongelmansa suun alueella. Myöskin sen sisältämä nikotiini vaikuttaa muun muassa mahahaavaa lisäävästi ja sitä kautta mahasyöpää edistävästi, yleensäkin verenkiertoa heikentävästi, niin kuin nikotiini tekee aina, muun muassa vaikeuttaa sydäntautien tilannetta.

Tästä näkökulmasta tähän aloitteeseen ei voi yhtyä huolimatta siitä, että siinä on ihan arvokasta asiaa ajateltu, mennäänkö tässä kiellossa yli. Ed. Virtanen viittasi nuuskan pakollisuuteen kahviossa, Nicoretteen ja muuhun. Muistakamme, että Nicorettehan on lääketyyppinen valmiste, jolla pyritään irti tupakoinnista. Tämä tietysti on parempi asia kuin nuuska.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Sellaista lainsäädäntöä, joka ei ole mielekästä ja jota ei haluta noudattaa ei pitäisi koskaan säätää, koska se johtaa laittomuuksiin. Täällä eduskunnassa on kahdessa kohdassa tehty tällaista lainsäädäntöä. Toinen oli tupakkala-

ki erityisesti ja toinen oli alkoholilaki, johon tänään myöhemmin puututaan.

Tämä nuuskan käyttökielto tai nuuskan käytön kieltämiseen ja lopettamiseen pyrkivä lainsäädäntö on täysin mieletöntä, jos sitä pysähtyy ajattelemaan, on sitten tupakkamies tai ei.

Toinen, jos rouva puhemies sallii, aivan yhtä mieletön asia tupakkalaissa — joka pitäisi samassa yhteydessä korjata — on se, että tupakkaa ei saa myydä alle 18-vuotiaalle. Yksikään alle 18-vuotias ei ole lopettanut tupakoimista. Päinvastoin tämä on lisännyt lainvastaista toimintaa, toisin sanoen välitystoimintaa, jolla alle 18-vuotiaille välitetään tupakkaa. Laki ei ole vähentänyt tupakointia yhtään. Eihän tällaista lainsäädäntöä saa laatia, jonka menestyminen ja vaikutukset ovat olemattomat, kuten on esimerkiksi kielto myydä alle 18-vuotiaille. Myöntäkää tekni nyt, ed. Ihamäki, kun te olette oikein varsinainen agitaattori tupakkahommissa, edes tämä asia alle 18-vuotiaiden osalta.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Kiitoksia vain ed. Aittoniemelle näistä ystävällisistä sanoista.

Päinvastoin kuin ed. U-M. Kukkonen lakialoitteensa perusteluissa esittää, eduskunta on ollut päätöksessään kieltää nuuskan myynti kiihättävän terveystietoinen ja kaukaa viisas. Lisäksi edellinen eduskunta ymmärsi selkeästi, että tekemämme EU-sopimus on asettanut suunuuskalle myyntikiellon. Parempi noudattaa sopimuksia, ettei tule myöhemmin tarpeettomia ongelmia. Minkään muun teollisen tuotteen vaarallisuudesta kuluttajien terveyteen ei käytännössä ole niin mittavaa tieteellistä aineistoa kuin tupakatuotteiden. Käytettävissä lienee lähes 60 000 tieteellistä tutkimusta, ja tulos kaikista on johdonmukainen ja saman suuntainen ja sanoma selkeä: Lääketieteellisen tiedon mukaan tupakan normaali käyttö on erittäin haitallista ja aiheuttaa useita vakavia sairauksia ja kuolemantapauksia merkittävälle osalle kuluttajista.

Suunuuskalla ymmärretään kaikkia suussa käytettäväksi tarkoitettuja tupakasta valmistettuja tuotteita. On sanottu, että tupakka, käytetäänkö sitä tupakkana tai nuuskana, on vaarallista ja haitallista terveydelle, ja on esitetty, että sitä ei enää sallittaisi myytävän, jos se nyt keksittäisiin ja tiedettäisiin sen vaarallisuus. (Ed. Aittoniemi: Entä viina?) — Tupakointi on kuitenkin niin laajalle levinnyt, että sen kieltäminen olisi mahdotonta.

Suunuuska ei sitä vastoin ole maassamme vie-

lä laajalle levinnyt. Siksi on ollut erittäin perusteltua kieltää sen myyminen. Ennen myyntikieltoa nuuska oli alkanut jo yleistyä suomalaisten lasten ja nuorten keskuudessa, ja tupakkalain mukaisten tupakointikieltojen yleistymisen olisi lisännyt painetta suunuuskan käyttöön, jos sitä on helposti saatavilla.

Suunuuska aiheuttaa eittämättä syöpää. Määrälliset arviot syöpäriskeistä vaihtelevat tutkimuksesta toiseen, mutta tukevat selvästi syöpävaaran liittymistä nuuskan käyttöön. Intiassa kolmannes väestöstä nuuskaa ja 25—50 prosenttia kaikista intialaisten syöivistä on suun syöpiä. Suuontelosityövän riskin on laskettu nousevan suunuuskaajilla 11,2-kertaiseksi ja kielisyövän riskin vastaavasti 2,3-kertaiseksi.

Paitsi syöpävaaraa suunuuska aiheuttaa käyttäjälleen samanlaisen nikotiiniiriippuvuuden ja nikotiinihaitat kuin poltettava tupakkakin.

Suunuuskan markkinoillesaattamiskielto tuli siis hallituksen tupakkalakiehdotukseen nimenomaan EU-direktiivistä osana Eta- ja EU-sopimusta. — (Ed. Aittoniemi: Lex Ihamäki!) Kielton sisällyttäminen lakiehdotukseen onkin osoittautumassa merkittäväksi terveyspoliittiseksi ratkaisuksi etenkin lasten ja nuorten terveyden edistämisen kannalta. Suunuuskan markkinoillesaattamiskielto on osa EU:n syövän vastaista toimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on väestön ja erityisesti nuorten terveyden suojeleminen. Suunuuska on kielletty monissa muissakin kuin vain EU-maissa. Kiellon säätäminen tässä vaiheessa on ollut perustellumpaa kuin vasta silloin, kun kolmannes lapsistamme ja nuoristamme suunuuskaa Ruotsin mallin mukaan. Suunuuska on ruotsalaisista vastaväitteistä huolimatta samanlainen syöpävaarallinen aine kuin poltettu tupakka.

Nuorena on vaikea tiedostaa, että tupakka ja nuuska vahingoittavat jokaisen tupakoitsijan terveyttä ja aiheuttavat vakavia sairauksia. Jokainen nuori ja moni aikuinenkin luulee olevansa juuri se poikkeus tilastoissa, joka ei sairastu. Valitettavasti todellisuus on kuitenkin toisenlainen.

Päätäjänä on velvollisuutemme viestittää lainsäädännön avulla sekin, että suunuuska on tarpeeton ja liian vaarallinen tuote ollakseen markkinoilla. Edellä olevan perusteella haluan todeta, ettei ole perusteita tupakkalain muuttamiseen tässä lakialoitteessa esitetyn mukaisesti.

Ed. Saario merkitään läsnä olevaksi.

Ed. **Virtanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Ihamäki puhuu harvinaislaatuista puppua, koska Suomessa juuri nuorten keskuudessa tupakka on tällä hetkellä maailman yleisintä. Olisi todella hyvä asia, jos saataisiin tämä mallitupakointi pois nuorten keskuudesta. Nuuska on siinä mielessä hyvä, ettei se näy.

Sitä paitsi passiivinen tupakointi on hirvittävä ongelma, koska siinä joutuvat syyttömät kärsimään. Se sanottakoon täällä eduskunnassakin kaikille ääliöille, jotka jaksavat tupakoida tuolla, myös toimittajille. Eli passiivinen tupakointi on hyvin iso ongelma, ja sitten on se mainosarvo, että tuossa nuoret, kauniit tytöt polttee tupakkaa. Jos se saataisiin pois, se olisi jo suuri edistysaskel. Sen jälkeen nuuskan hoitaminen valistuksella olisi paljon helpompaa.

Ed. **Rask** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ruotsi valitsi erilaisen käytännön nuuska-asiaassa ja nimenomaan neuvotteli EU-sopimukseensa sen, että siellä voidaan nuuskaa käyttää.

Haluan ed. Ihamäen puheenvuoron johdosta todeta senkin, että en todellakaan terveydenhuoltoalan ammattilaisena kiistä niitä suunuuskan käytön kiistämättömiä terveydellisiä vaikutuksia. Mutta minusta peruskysymys on kuitenkin se, että nuuskaaja käyttäessään nuuskaa turmelee tietoisesti omaa terveyttään. Juuri niin kuin ed. Virtanenkin totesi, passiivinen tupakointi on huomattavan suuri terveydellinen riski, ja siinä passiivisesti tupakansavua hengittämään joutuvat eivät pysty siihen vaikuttamaan kuin poistumalla paikalta. Kun me eduskunnassa säädimme tupakkalain ja täällä eduskunnan kahviossa kuitenkin tupakoidaan, niin minusta se on aika merkillinen esimerkki ulospäin; tässä talossa säädetään lakeja sitten niitä ei noudateta. On aika erikoista ajatella, että jossakin tiettyssä pöydässä tupakoitaessa tupakansavu ei löytäisi viimeisimpäänkin kolkkaan tässä talossa. Eli olen edelleen sitä mieltä, että holhoamisesta tässä kysymyksessä pitäisi luopua.

Ed. **Ihamäki** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Virtasen kanssa olemme varmasti samaa mieltä passiivisesta tupakoinnista ja sen haitoista. Tässä on nyt puhe suunuuskasta.

Totean myös ed. Raskin puheenvuoron johdosta, että suunuuskasta on pääsääntöisesti haittaa itselle eli suunuuskan käyttäjälle eikä tietysti niinkään muille, kun taas savuttavat tupakoijat

aiheuttavat haittaa myös muille ihmisille. Mutta kyllä suunuuskasta aiheutuvia sairauksia yhteiskunnan varoin hoidetaan, ja näin ollen se on myös yhteiskunnan asia eikä kenenkään yksittäisen ihmisen. Eli suunuuska on tarpeeton ja ei sitä ole järkevää käyttää.

Ed. **Bremer**: Arvoisa puhemies! Suunuuska ei ole terveellistä. Se saattaa aiheuttaa syöpää. Nuoret eivät tiedä, minkälaiseen vaaraan antautuvat, kun käyttävät suunuuskaa.

Arvoisat kollegat! Suklaamousse saattaa aiheuttaa syöpää. Se on poistettu kaupoista sen takia, että siinä on erittäin vaarallisia aineita. Nuoret eivät tiedä, mitä tekevät, kun syövät suklaamoussea. Myös minä syön suklaamoussea kaikesta huolimatta.

Minä en tupakoi, en käytä nuuskaa, en suosi nuuskan käyttöä, mutta vastustan holhoamista niin pienessä asiassa, mistä nyt on kysymys. Jos nuuska kielletään, miksi ei alkoholia? Päinvastoin kuin täällä moni puheenvuorossaan on todennut tai väittänyt, että EU kieltää nuuskan, totuus on toisenlainen. Nuuska ei ole kiellettyä EU:ssa. EU:ssa kielletään sen tuominen markkinoille, mutta siellä, missä se on markkinoilla, sitä myöskin markkinoidaan.

Samalla perusteella voidaan tänä päivänä todeta sokerista, että se pitäisi kieltää ehdottomasti. Kahvi pitäisi kieltää. Alkoholi pitäisi kieltää, ja ne ovat paljon isompia asioita, ed. Ihamäki. Ne ovat paljon isompia asioita. (Ed. Ihamäki: Eivät ole!)

Totean, niin kuin ed. Virtanen, että nuuska sentään ei pilaa keuhkoja, ei omia eikä muiden. Se on vaihtoehto tupakoimiselle ja Suomessa vartenotettava vaihtoehto, maassa jossa nuoriso tupakoi eniten maailmassa. Se on huomattavasti terveellisempi vaihtoehto, ja siitä on myöskin huomattavasti helpompi päästä irti.

Ed. Virtanen totesi, että urheilijat käyttävät nuuskaa. He käyttävät sitä erittäin paljon, onneksi sitä eivätkä tupakkaa.

Ed. **Ala-Harja** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Bremerille vastaisin hänen puheenvuoroonsa, että kyllä meillä on myöskin kielletty alkoholin myynti alle 18-vuotiaille ja lain tarkoitus on juuri suojata näitä nuoria ihmisiä. Niin kuin tuli esiin hänenkin puheenvuorossaan, juuri nuoret käyttävät nuuskaa, ja nuuskapykälä, joka on voimassa olevassa laissa, eli nuuskan myynti on kielletty, on tarkoitettu juuri suojaamaan nuoria ja lapsia. On valitettavaa,

että suomalaiset nuoret ja lapset, tytötkin, polttavat eniten maailmassa.

Täällä puhumme nyt hyvin myötämielisesti. Täällä on ikään kuin mainos menossa nuuskan myynnille. Sillä on hyvin laaja-alainen vaikutus mielipiteisiin ja asenteisiin. Kyllä meidän täytyisi sekini ottaa huomioon, koska meidän puhettamme myöskin nuorisoon kuuluu, joten vastustan nuuskan vapauttamista.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä edustaja Virtanen että Bremer ikään kuin tunnustavat tupakoinnin terveysongelman, mutteivät nuuskaamisen. Muistaakamme, että syöpä ei ole suinkaan tupakoinnin ja tupakkatuotteiden suurin terveysongelma, vaan nimenomaan nikotiini ja se, millä tavalla koko elimistön verenkierto heikkenee, koska nikotiini supistaa pienien valtimoiden seinämää. Se on syynä ihon huonontuneeseen verenkiertoon, sydämen, vatsalaukun, kaikkien elimistön osien. Se ei valikoi mitään elintä erikseen. Näin ollen nimenomaan nuuska on hyvin suuri ongelma ihmisen terveydelle. Siinä mielessä edellinen eduskunta on osoittanut harvinaista ennalta ehkäisevän lainsäädännön kykyä, kun se on hyväksynyt tämän kiellon. Siitä kiitoksia vanhemmille kollegoille.

Ed. B r y g g a r e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Bremer, eikö ole hieman arveluttavaa kansanedustajan puhua siitä, kumpi on terveellisempää, tupakka vai nuuska? Eivätkö ne kumpikin ole erittäin epäterveellisiä? Eikö ole hieman arveluttavaa puhua, ed. Rask, siitä, että on oma valinta, kun 15—16-vuotias pikkupoika tai -tyttö käyttää nuuskaa. Minun mielestäni tämä keskustelu täällä osoittaa, että kansallinen terveyteen perustuva ajattelu on jäämässä jalkoihin ja sellainen ajattelu, jossa pohditaan fiskaalisia vaikutuksia, on saamassa valtaa. Kyllä tässä salissa pitää pystyä tunnustamaan se, että kaikki nämä aineet ovat erittäin vaarallisia ja niiden käytöstä luopumiseksi pitää tehdä kaikki mahdollinen työ. Niin kuin ed. Ihamäki kertoi, tämä aloite on senkin takia torjuttava. Minun mielestäni meillä on monta muutakin hyvää esimerkkiä siitä, että Ruotsia ei kannata aina ottaa esimerkiksi näissä asioissa.

Tästä vain tuli mieleen tällainen asia, että sitten kun näitä myrkyjä löytyy, niitähän löytyy — en nyt viitsi mainita — muitakin, jotka eivät saastuta ilmaa mutta kuitenkin ihmisiä jollakin

tavoin. Pitäisikö meidän aina ajatella sillä tavalla, että on hyvä, että nuoret eivät saastuta ilmaa puhaltamalla ilmaan vaikka hasista tai vastaavaa? Minun mielestäni tässä jonkinlainen taso pitää säilyttää silloin, kun puhutaan terveellisyydestä, ed. Bremer.

Ed. B r e m e r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Tiisanen ja Bryggare, minä aloitin sanoen: ”Nuuska ei ole terveellistä, nuuska saattaa johtaa syöpään.” Montako kertaa se pitää toistaa? Sitten, ed. Bryggare, jos jeesustelussa päästään maailmanennätyksiin, niin teidän puheenvuoronne on maailmanennätyksiä hipova. Mistä löytää enemmän näitä pulleaylähuullisia kuin sieltä urheilutilojen pukokopeista? Sieltä voisi aloittaa sen parantamisen.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Sieltä se alkaa, kun nuuskaa ei sinne tule eikä tällaista kulttuuria sieltä leviä. Ed. Bremerin varsinainen puheenvuoro oli erittäin hyvä, mutta johtopäätökset olivat täysin väärät. Ensinnäkin markkinointikielto meillä onkin. Eihän meillä kielletä nuuskan käyttöä, vaan sen markkinointi, aivan kuten ed. Bremer toivoi meidän tekevän. Minä ainakin ymmärsin näin teidän puheenvuorostanne.

Mutta ed. Raskin johtopäätöstä minä en ymmärrä, kun käytitte ilmaisua, että saahan sitä omaa terveyttään turmella. Sehän oli se johtopäätös — terveydenhoitajalta. Koko tämän tupakkalainsäädännön tarkoitus on tupakoinnin vähentäminen ja ihmisille aiheutuvien haittojen vähentäminen, niin itselle kuin toisille. Siihen tarvitaan rajoituksia ja holhousa, niin kielteisiä sanoja kuin ne ovatkin. Me tiedämme, että näillä kielloilla ja rajoituksilla on lieveilmiöitä, mutta ne pitää sietää sen takia, että tämä koko laki tähtää parempaan. Minusta tupakkalainsäädäntö on ollut erittäin hyvä esimerkki, oikeastaan ainoa lainsäädäntö, jossa me olemme onnistuneet. On lieveilmiöitä, mutta tupakan kokonaiskulutus on huomattavasti laskenut ja myös tällainen kulttikäyttäytyminen, mainosten mukaan käyttäytyminen, on vähentynyt.

Sitä minä en ymmärrä ollenkaan, että nuuska rinnastetaan Nicoretteen. Nicoretessä on kysymys lääkeaineesta, jolla yritetään päästä irti tupakasta, mutta nuuska jos mikä on tie tupakkaan, koska sen riippuvuutta aiheuttava vaikutus on vielä voimakkaampi kuin tupakalla. Se on nimenomaan muuta tupakointia sitä kautta lisäävä käytännössä, vaikka te yritätte muuta sa-

noa. Kaiken kaikkiaan on paikallaan tällainen rajoittava lainsäädäntö lieveilmiöineen kaikkineen — tunnustan ne kyllä. Toistan vielä, että lakia voi arvostella holhouksesta, mutta on parempi holhota kuin saattaa ennen aikaisesti ihmisiä hautaan sen jälkeen, kun he itse ovat huomanneet, että ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia! Pyydän teitä siirtymään puhujakorokkeelle.

Ed. V i r t a n e n: Arvoisa puhemies! Arvoisat kollegat! Näkee kyllä tosiaan, että teidän terveyskäsitteenne ja ihmisen hyvinvointikäsitteenne on kemiallista, lihallista, ruumiillista ja lääketieteellistä. Kun te keuhutte, kuinka valistus on tehonnut ja silti suomalainen nuori nainen polttaa eniten maailmassa, millä te sen sitten selitätte? Onko suomalainen nainen tai tyttö niin äärimmäisen tyhmä vai jotain muuta? Tietysti nyt joku teistä sanoo, että minä sanoin suomalaista tyttöä tyhmäksi, ja se on hirveätä. Minä olen tottunut yleensä keskustalta tuollaisiin vääristelyihin, kuin SDP:ltä tuli äsken, ettei mikään mene läpi.

Esimerkiksi ed. Bremerhän puhui hyvin selvästi sen, että tietää ja minä tiedän ja kaikki me tiedämme, että nikotiini ja nuuska ovat vaarallisia. Mutta kun on ollut neljä vuotta, kohta viisi, urheilukuvioissa ed. Bryggarenkin kanssa, niin ed. Bryggarenkin luulisi tietävän sen, että valmentajat ja meikäläiset sanovat nuorille, että älkää polttako tupakkaa, lopettakaa se ja mieluummin nuuskaa, koska se ei vahingoita keuhkoja eikä mitään muuta. Eli urheilupiireissä se käsitetään tienä ulos koko tupakkakuvioista, mikä toimiikin siellä. Enkä ole kuullut vielä kertaakaan yhdenkään urheilijan menettäneen kalustoaan tai jotain muuta syövän takia, mutta se on toinen asia. Se, miten se käsitetään, on juuri niin, että sillä päästäisiin eroon aivan nicorettemaisesti tupakasta.

Toinen asia, mitä sanoin, oli se, että tupakka pilaa hajuastia, kylmettää — totta kai tätä tekee nikotiini muutenkin — mutta voisi sanoa, että se jatkuvasti vieraannuttaa ympäristöstä. Esimerkiksi naisella sanotaan olevan hajukoneisto paljon parempi. Se on aikamoinen kylmän naisen, frigidin suomalaisen tytön ongelma, että ympärillä poltetaan koko ajan tupakkaa ja samalla tuntemiskyky heikkenee. Siihen liittyy sitten viinankäyttö, seksi ja kaikki muu. Kun käytetään savua, joka näkyy, tapahtuu mallioppimista jatkuvasti. Minä puhun koko ajan tästä psykologi-

sesti. Jos sinulla on suun sisällä jotain, jota sinä mutustele, hyvin usein ajatellaan, että sinä pureskellet purukumia. Minäkin urheilijoista ajattelin vielä toisena vuonnakin, että onpa ne kovia vetämään purukumia, kunnes sitten joku oikein kunnolla räki jotain mustaa, hirvittävän näköistä. Totta kai minusta se on ällöttävän näköistä, haisee hirveälle ja muuta kaikkea. Tällaiset asiat nyt jokaisen pitäisi tajuta.

Kun nuuskaa verrataan tupakkaan, teillä täytyy olla jotain todellista mielenköyhyyttä. Jokainen teistä tunnustaa sen, että kun täällä istutaan pitkää iltaa, tupakansavu on viidennes ja kuudennessa kerroksessa. Täällä ahdistuu vähemmästäkin. Tuolla on kauhea löyhyä. Sitte teistä joku tosiaan kehtaa sanoa, että Nicorette on jotenkin parempaa tai ettei se liity siihen tai nuuska. Nehän ovat suussa. Ne ovat omia valintoja enemmän. Se on siellä sisällä. Se on ihan eri asia. Jos tuossa ihmiset vetäisivät nuuskaa, siinä olisi mukava istua ja raitis ilma, kaikkea tällaista.

En tiedä, haluatteko te ihan tahallanne sotkea tämän asian, ettei siitä tulisi eduskunnassa todellista tappelua. Te olette säällittävä esimerkki, jotka olitte vanhassa eduskunnassa, kun te rikotte itse säätämämme lakia. Mitään pienimpiäkään imureita ei saa tänne, joita on vähäpätöisimmiskin kolmoskaljaräkälöissä, jotta savu saataisiin pois. Tänne ei saada sitäkään aikaan. Ilmeisesti monet teistä istuvat jossain johtokunnissa tai jotain muita osakkeita omistavat, koska tosiaan tuntuu, että ette te noin tyhmiä voi olla.

Okei, minä sanon tämän nyt kuitenkin. Olen sitä mieltä, että onhan tietysti ehkä mukavampaa tällaisessa epämoraalisessa tai moraalittomassa yhteiskunnassa opettaa ihmisiä salakuljettamaan, urheilijoita, kaikkia tällaisia rehellisyyden perikuvia, koko ajan Ruotsista nuuskaa. Opetetaan sitten siihen, etteivät resukat vain kuolisi nikotiiniin myöhemmin.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuuskakulttuuri on varmasti kulttuurimuoto, tupakkakulttuurin alamuoto, joka vie haittavaikutuksiin. Nicorette ei ole sitä. Se on lääkeaine, enkä ole kuullut yhdenkään urheiluvallmentajan käskävän urheilijoita siirtymään Nicoretteen. Tämä on ollut sellainen Suomen tulossa oleva muoti, joka on jo osin meillä. Minusta sen ei tarvitse laajeta. Tällä lainsäädännössä se toivottavasti pysyy sellaisessa kurissa, että se on mahdollisimman pieni alakulttuuri ja toivottavasti loppuu kokonaan.

Ed. B r y g g a r e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kempainen mainitsikin tuossa pääasiassa saman, minkä aioin sanoa. Ed. Virtaselle mainittakoon tässä, että kyllä meidän pitää jopa urheilijoiden suhteen ajatella heidän parastaan. Minä en ainakaan ole koskaan ajatellut edes tilannetta, jossa olisin suositellut ihmiselle sellaisia aineita, jotka ovat tässäkin tapauksessa hyvin epäterveellisiä. Pyytäisin ed. Virtasta aina yksilöimään ne tapaukset. Mainitkaa oikein nimiä siinä vaiheessa, kun näitä asioita mainitaan. (Ed. Virtasen välihuuto.) — Eivät urheilussa valmentajat eivätkä ketkään muut. — Tämä on urheilussa myös Suomessa pieni ongelma. Se on mielestäni, niin kuin ed. Bremer sanoi, hyvin valitettavaa, minkä takia tätä lakia yritetäänkin säätää, jotta ongelma paranisi. Mielestäni nämä lait todellakin pyrkivät siihen, että Suomessa kaikki tällainen haitallinen toiminta vähenee.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä tässä asiassa jyrkästi eri mieltä kuin ed. Virtanen. Vaikka itsekin vastustan tarpeetonta säätelyä ja kannatan yksilönvapautta, kuten ed. Bremer aikaisemmin ansiokkaasti myös ilmoitti tekevänsä, tässä suhteessa kyllä minusta ohje, että nuuska olisi jotenkin parempi kuin tupakanpoltto, on kyllä samanlaisia kuin usuttaisi ihmistä ojasta allikkoon. Minusta edustajat Bryggare ja Ala-Harja mainiosti toivat sen esiin. Minusta tässä asiassa voi olla ja eduskunta voi olla ahdasmielinen eikä sallia eikä suosia millään tavalla nuuskaa. Nuoret ja erityisesti urheilijat valitettavasti käyttävät nuuskaa, ja siinä mielessä se on erittäin huono asia eikä varmasti ole yhtään parempi vaihtoehto kuin tupakanpoltto.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Ed. Bremer aloitti puheenvuoronsa sillä tavalla, että nuoret eivät tietäisi, että tupakointi tai nuuskan käyttäminen on vaarallista. Kyllä heidän pitäisi se tietää, ja uskon, että tietävätkin. On todettava myös, että edellinen eduskunta tupakkalakia säätäessään ponnessaan mainitsi, että tupakkaveron tuotosta tulisi entistä suurempi osa käyttää terveyskasvatukseen. Tämä ponsi ikään kuin uusittiin yli sadan tämän eduskunnan kansanedustajan toivomuksena kirjallisen kyselyn muodossa jokin aika sitten.

Ed. Kempainen sanoi, että minä täällä kehoitan ihmisiä turmelemaan terveyttään. Se ei pidä paikkaansa missään nimessä. Mutta kyllä tosiaan on kuitenkin, että aika monelle, jotka mielti-

vät vaihtoehtoa, vaihtoehtona voi olla nuuska tai tupakointi. Oma asennoitumiseni tässä kysymyksessä lähtee nimenomaan siitä, että on kysymys ihan omasta valinnasta, oman terveyden hyvänä pitämisestä tai sen tietoisesta turmelemisesta. Jos verrataan nuuskaa ja tupakkaa, niin molemmilla on huomattavan paljon haitallisia vaikutuksia, mutta nuuskalla joissakin suhteissa kuitenkin vähemmän. Kaikkein keskeisin asia tupakkalakia edellisen kerran säädettäessä oli se, että suojeltaisiin niitä ihmisiä, jotka kerta kaikkiaan eivät kestä tupakansavua, passiivisen tupakoinnin vaaroilta.

Toinen varapuhemies Louekoski merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin mielenkiintoinen keskustelu, koska tämä myös osoittaa, että kaikki kansanedustajat todellakaan eivät tiedä, mikä on tupakkavalmisteen terveyshaitta. Siis se ei todellakaan aiheuta vain syöpää, vaan sillä on paljon suurempi vaikutus elimistön osiin kohdistuva haitta, joka liittyy verenkiertoon ja sen heikkenemiseen. Nikotiinin vaikutus kohdistuu niihin pienen pieniin lihaksiin, jotka supistavat ääreisverenkierron pieniä valtimoita. Tämä on kansantaloudellisesti varmasti kaikkein merkittävin vaikutus. Se puolestaan voi johtaa syövän syntyyn esimerkiksi niin, että tämä vaikutus puolestaan lisää mahahaavan esiintymistä, ja se taas on potentoiva tekijä vatsasyövän synnyssä.

Täällä puhuttiin urheilijoista. On varsin kyseenalaista, että nikotiinia käytetään nopeasti vaikuttavan energiamäärän synnyttämiseen. Nimittäin nikotiini on sellainen aine, kuten muistan biokemiasta, että se estää 5'-ATP:aasi -nimisen entsyymin toiminnan. Tämä entsyyymi hajottaa ATP:tä. ATP on yhdiste, jonka kolmeen fosfaattisidokseen energia on elimistössä kiinnittynyt. Tämä entsyyymi hajottaa ATP:tä ja sillä tavalla estää energian syntymistä ja tehokasta käyttöä. Tällä tavalla nikotiinilla pyritään toiminnan ja suorituskyvyn parantamiseen.

Samaan aikaan nikotiinin muut vaikutukset toki elimistössä ovat olemassa. Voi olettaa, että nikotiinin suorituskykyäkin parantava vaikutus kääntyy kielteiseksi jollakin toisella tavalla samanaikaisesti. Kyllä tässä on ihan selkeästi myös kyseenalainen tapa pyrkiä huippusuorituksiin.

Jos vertaamme nikotiinia tai tupakkavalmisteita suklaamousseen tai suklaavalmisteisiin, niin siihenkin kyllä liittyy varsin paljon ns. hatusta ottamista. Nikotiinivalmisteet vaikuttavat myös sydämeen esimerkiksi rytmihäiriöitä lisäävästi jne. On varsin paljon ihan selviä terveyshaittoja, jotka ovat tässä mukana.

Vielä kertaisin nikotiinin vaikutuksesta energiatalouteen selvyuden vuoksi sen, että kun se on 5'-ATP:aasin estäjä, niin se tavallaan lisää todella ATP:n määrää elimistössä, ettei tähän jää nyt epäselvyyttä. Toisin sanoen se lisää teoriassa hetkellisesti energian tuotantoa, mutta vaikuttaa periferian verenkiertoa heikentävästi samanaikaisesti, jolloin en tiedä, onko siinäkään mitään järkeä.

Kaiken kaikkiaan ed. Ihämäki toi esiin ansiokkaasti suun sairauksiin liittyvät vaikutukset ja syöpätyypit. Tuo osoittaa, että me emme voi sanoa, että tässä valitaan pienempi paha. Tämän keskustelun pitäisi minusta myös osoittaa, että ollaan terveyden kannalta hyvin tärkeässä asiassa. Siinä mielessä ruotsalaisen kansanpuolueen edustajien aloite ei voi olla terveyttä edistävä.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa puhemies! Toistamatta niitä terveydellisiä faktoja, jotka ovat jo erityisesti lääkärikansanedustajat tuoneet esiin, totean, että nuuska-asia on selvästi terveyskysymys eikä ahdasmielisyyss- tai vapaamielisyyssymys, niin kuin on haluttu esittää.

Ed. Virtaselle toteaisin, että olen käynyt eduskunnan työsuojelutoimikunnan kanssa kirjeenvaihtoa kahvilassa tupakoimisesta, saanut mielestäni aika epäasiallisen vastauksen ja edelleenkin olen tätä asiaa kehittelemässä eteenpäin. Haastankin ryhmä Virtasen taistelutoveriksi tässä asiassa.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa puhemies! On mainittu, että nuuskaaminen ja ylipäänsä terveytensä tuhoaminen on ihmisen oma asia. Näin voisi kuvitellakin siinä tilanteessa, jossa jokainen ihminen maksaisi itse terveydenhuoltonsa. Mutta meidän täytyy nykyisessä järjestelmässä pitää vähän huolta toinen toisistamme, ettei tahallaan kukaan tuhoa terveyttään. Näin ollen se ei ole ihan täysin oma valinta, miten suhtautuu omaan terveyteensä. Ihmisellä on oma vastuu elämästään. Epäloogista on kaikkien sellaisten aineiden käyttöönnoton lisääminen, jotka huonontavat ja heikentävät ihmisen terveydentilaa. Epäilen, jos nykytietämys olisi ollut käytettävissä silloin, kun tupakka ja kahvi esimerkiksi ovat tulleet markki-

noille, olisivatko ne päässeet markkinoille, koska ne ovat ihmisen terveydelle vahingollisia.

Minä peräänkuulutan sitä, että kun meillä on yleinen, julkinen, yhteinen terveydenhuolto, sillä on kova hinta, kun me hyväksymme terveydentilan huonontamiseen käytettäviä aineita. Eduskunnalta pitää löytyä ryhtiä siihen, että me kannamme huolta ja vastuuta myös kansalaisten terveydentilasta.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Tupakkalailla on täysin terveyspoliittiset tavoitteet, ja kuten varsinaisessa puheenvuorossa totesinkin, tupakka on niin vaarallinen aine, että jos se tänään keksittäisiin, se kiellettäisiin kokonaan. On aika ihmeellistä, että väitetään, että suunuuska on parempi valinta kuin tupakka, koska suunuuskasta ei tule savua eikä siitä siten ole haittaa toisille.

Mutta suunuuska on myös terveydelle haitallinen. Onko se parempi vain sen takia, että se on haitallinen ja vaarallinen vain itselle? Kuitenkin myös suunuuskan nikotiinista aiheutuu sairauksia enenevässä määrin, kuten ed. Tiusanen totesi, syöpää, verisuonisairauksia, keuhkosairauksia jne. Myös suunuuskan käyttäjät kuormittavat aikanaan terveyspalvelujärjestelmää, tuottavat siten kustannuksia ja vievät paikkoja toisilta. Eivät tupakka eikä suunuuska ole mitenkään välttämättömiä eikä tarpeellisia.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa puhemies! Jos yleensä minkä hyvänsä tuotteen saatavuutta helpottaa, sehän merkitsee sitä, että käyttö lisääntyy. Ainakin itse uskon sellaiseen teoriaan. Aikoinaan, kun keskikalja vapautettiin, sehän teki sen, että nuoret lähtivät hyvin laajassa mitassa käyttämään sitä, ja se näkyy tänä päivänä kauppajoissa hyvin selvästi. Väliin viikollakin, kun menee kauppoihin, ei siellä paljon muuta olekaan kuin asiakkailta keskikaljaa kopat täynnä. Siitäkään ei voi sanoa, että se olisi terveellinen ja hyvä aine, vaan olutkin on haitallinen, jos liikaa käyttää.

Tässä tapauksessa, jos nuuskan saatavuutta lisättäisiin, jokaisessa kaupassa olisi sitä saatavana vapaasti, luulen, että myynti lisääntyisi. Kävisi niinpäin siinä systeemissä, että vanhemmat lähtisivät käyttämään, nuoremmat lähtisivät käyttämään ja siitä tulisi yleinen tapa. Nuorten käyttäytyminen on tavallaan myös sitä, että katsotaan esimerkkiä. Jokin asia on hienoa, ja varmasti siitä tulisi hienoa, kun roiskauttaisi isoja malleja. Se olisi jotenkin hieno asia, ja sitä arvos-

tettaisiin. Minä en kovin hienona sitä pidä. Siinä mielessä olen sitä mieltä, että myyntiä ei Suomesa pitäisi vapauttaa. Jos kuka hakee, tehkään sen niin kuin tänäkin päivänä, käyköön hakemassa Ruotsista, jos välttämättä sitä vaatii.

Ed. **B r e m e r** : Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen käytti monta sanaa kyseenalaistaakseen, käytetäänkö nuuskaa energian vapauttamiseen urheilijoiden keskuudessa. Voin vakuuttaa ed. Tiusaselle, että varmasti ei käytetä energian vapauttamiseksi vaan sitä käytetään korvikkeena tupakalle. Tupakka pitäisi kokonaan kieltää. Mutta kun tupakkaa ei näköjään saada kokonaan kielletyksi, urheilussakin on sentään parempi, että käytetään nuuskaa kuin tupakkaa, ja sitä käytetään korvikkeena. Minusta ydinkysymys on se, onko viisasta tarjota jotakin lievempää kuin savukkeita niille, jotka maailmankuvansa painostamina tarttuvat tupakkaan. Minusta nuuska on yksi väliaste siihen, että nikotiinin käyttö voidaan kokonaan lopettaa.

Ed. **V i r t a n e n** : Arvoisa puhemies! Ed. Tiusaselle myös sanoisin, että tyhmäksi tekeminen on aika alkeellista, kun yrittää sanoa, etteivät tällä tasolla ihmiset ymmärtäisi, missä mennään. Ongelma on se, että ed. Tiusaselta ja muilta ei löydy poliittista tahtoa kieltää tupakkaa. Jos te olette tämän takana, ed. Bryggare ja tekin siinä, kielletään tupakanpolto Suomessa. Se on todella kansanterveyden kaikkein tärkein asia. Ed. Bremer sanoi äsken totuuden. Nuuska kaiken näköisille juoksijoille, jääkiekon pelaajille on älyttömästi helpottavampi, terveellisempi. Mitä, jos he polttaisivat tauolla ja heidän keuhkojensa kapasiteetti heikkenisi? Ed. Bryggare, tiedätte ihan hyvin tämän asian. (Puhemies koputtaa!) Turha pelleillä, eli kielletään tupakka. Sitten hyväksyn, että nuuskakin kielletään.

Ed. **R a u r a m o** : Arvoisa puhemies! Ottamatta siihen enemmälti kantaa, pitäisikö tupakanpolto kokonaan kieltää — saattaisin äänestää senkin puolesta — totean, ettei totuus unohdetaisi, ed. Lahtelalle, että nuuskaa tänä päivänä ainakin Helsingistä saa yhtä helposti, kuin sai ennen sen kieltämistä, ja kaiken lisäksi halvemmalla. Niin kauan kuin nuuskaa saadaan niin Ruotsista kuin Virosta, on aika lailla hurskastele lähteä siitä, että kiello tehoaisi juuri millään lailla.

Ed. **K e m p p a i s e n** välihuutoon siitä, että nuuskasta siirrytään tupakkaan, ainakin henkilökoh-

taisesta kokemuksesta totean — voi olla, että ed. Ihamäellä on joitakin taulukoita tästä — kun olen seurannut asiaa esimerkiksi urheilun piirissä, että trendi on ollut juuri päinvastoin, tupakasta on siirrytty nuuskaan.

Ed. **T i u s a n e n** : Arvoisa puhemies! Kuitenkin käsitykseni mukaan piristävä vaikutus joidenkuiden mielestä on tupakanpoltolla ja joidenkuiden mielestä nuuskan käytöllä. Se pohjautuu nikotiinin aiheuttamaan reaktioon.

Ed. **V i r t a n e n** puheenvuorossaan totesi, että valmentaja toteaa ja heittää, niin kuin sanoitte: Käyttäkää nuuskaa, koska se ei turmele keuhkoja eikä mitään muutakaan. (Ed. Virtanen: Tarjoitin ilmapiiriä!) — Niin, jos nyt puhutaan nimenomaan ilmapiiristä, te puhuitte kahvilan ilmapiiristä, se on tietysti toinen asia. — Mutta muistakaamme, että nuuska turmelee todella muutakin eli meidän elimistöämme ja monia elimiä ja vaikuttaa niihin. Tämä asia on pidettävä mielessä, enkä halua lainkaan aliarvioida kenenkään arvostelukykyä, mutta keskustelussa nikotiinin merkitys asiassa on jäänyt liian vähälle, ja sen takia halusin vielä painottaa tätä kohtaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

2) Lakialoite laiksi yleisistä teistä annetun lain 67 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 25/1995 vp (Lämsä ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. **L ä m s ä** : Arvoisa puhemies! Toimiva vesihuolto on tärkeä osa maamme infrastruktuurin rakentamista. Vaikka maamme pohjavesivarat ovat kokonaisuutena hyvät, on niiden käyttöön ottaminen ja huollon ylläpitäminen suurikin kustannuksia vaativaa. Erityisesti se tulee esille niissä maaseutukunnissa, joissa hyvät pohjavesivarannot ovat vähäiset. Monissa maaseutukunnissa joudutaan rakentamaan pitkiä vesijohtolinjoja kylien vesihuollon turvaamiseksi. Vesihuolto on erittäin tärkeä muun muassa, kun elintarvikelaki vaatii vedeltä hyvin korkeat vaati-

mukset, ja se on perusedellytys myös kotieläin-
tuotannon ylläpitämiseksi.

Syöttövesijohtolinjat on rakennettu pääsääntöisesti yleisten teitten varsille. Näin on kustannukset pystytty pitämään mahdollisimman alhaalla ja linjat rakentamaan maanomistajille mahdollisimman vähän haittaa tuoden. Nyt yleisten teiden kunnostuksen yhteydessä on jouduttu vesijohtolinjoja purkamaan ja siirtämään. Kustannukset voivat muodostua merkittäviksi, ja ne pääsääntöisesti joutuu kunta itse kustantamaan. Tämä aiheuttaa korotuspaineita veden hintaan, jota muutenkin on kuntien heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuen jouduttu nostamaan, ja tämä on näin ollen lisäkustannus veden käyttäjille.

Yleisistä teistä annetun lain 67 §:n 2 momentin mukaan kunnilla ei ole oikeutta saada tielaitoksilta korvausta, jos kunnallinen vesijohto on jouduttu siirtämään yleisen tien kunnostuksen yhteydessä, ellei valtioneuvosto ja vuoden 1994 jälkeen liikenneministeriö toisin määrää. Kunnat ovat joutuneet käytännössä eriarvoiseen asemaan sen mukaan, onko vesihuolto toteutettu kunnan vai yksityisen yhtiön toimesta. Kuntien talouden kiristyessä on täysin kohtuutonta, että kunnat joutuvat rahoittamaan yleisten teiden rakentamista ja kunnostamista. Lakialoitteessa eh-

dotetaan, että kunta olisi oikeutettu saamaan tienpitäjältä korvaukset omistamansa laitteen, rakennuksen tai muun omaisuuden siirrosta tai purkamisesta samojen perusteiden mukaan kuin yksityinen oikeudenomistaja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) ja 4) asia.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

